

Marts og April Maaned 1867.

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Begyndelsen af Mai.)

De 2 forløbne Maaneder have ikke været heldige for Vinterfæden. Af Kapsen var allerede meget bleven ompløiet i Efteraaret formedelst Farveangreb; de Stykker, der da bleve sparede, toge for en Del Skade af den hyppige Værlen af Frost og Tø i Januar, og ødelagdes med saa Undtagelser ved den stærke Varsfrost i Marts, saa Markerne ved Foraarets Komme vare bare og derfor maa ompløies for at besaaes med Gr. Byg, Vaarsaps, Vaarhvede (navnlig i det nordlige Sjælland) eller med Dodder, med hvilken hurtigvoksende Dieplante man efter nogle saa Aars Forsøg synes at være ret tilfreds, navnlig i Fyen.

Ogsaa Rugen har desværre lidt meget af det ugunstige Foraarsveir, og om den end paa alle milde høitliggende Jorder, hvor Stormen ikke har slikt den for meget, og paa alle de stærkere men velafgravede Jorder vil kunne rette sig nogenlunde, saa vil dog utvivlsomt alle de lave, stærke og vaade Jorder kun give en simpel Rughøst; ikke mindre sthyldes Uligheden mellem de forskjellige Rugmarker den Tid, hvori den er saaet, thi baade den og Hveden staa ulige bedst efter den tidlige Saaning; hertil kommer, at der navnlig i det nordlige Jylland findes store Pletter i Rugmarkerne efter Vinterens Sneedriver. Den danske Rug, der navnlig dyrkes paa Heden og i Vestjylland samt paa de lettere Jorder paa Østkysten, staaer paa disse bedre end Provsti- eller Kampinerugen, men selv mange af de derværende lette Jorder, der ofte have et fast afllignende Underlag, have lidt ved den stærke Regn, der ikke hurtig nok kunde synke ned.

Hveden er den af Vintersædarterne, der nu synes at staa bedst; staaer den end thnd paa sine Steber, saa er det dog i Reglen kraftige Planter, der ville kunne skyde mange Sideskud, og som ikke have lidt saameget af Regnen og Kulden som Rugen. Paa de stærke, ubrainede Jorder har den dog lidt en Del, staaer spids og rød, og kun nogenlunde ordentlig paa Midten af Agrene.

Det er længe siden, at Foraaret har været saa sent og ugunstigt for Jordens Bearbejdning og Baarsædens Lægning som iaar. April Maaned er næsten gaaet til Ende, uden at man, med saa Undtagelser, har kunnet gjøre noget rigtig ved Jorderne; paa nogle saa Steber fik man vel baade strax i Begyndelsen af Maaneden og senere kort før og efter Paaste saaet lidt Vter, Havre og 2rd. Byg, men Regnen standsede snart atter Arbejderne, og ofte blev det Udsaaede kun bragt daarlig i Jorden. Nogle smukke tørrende Solstinsdage i Slutningen af April bragte atter Arbeidet i Gang, og det ikke blot paa de saa Jorder, der vare tørre nok, men den fremrykkede Tid fristede ogsaa til at saae paa mange Steber, hvor der ikke burde være saaet, og paa hvilke derfor især den stærke Regn de første Dage i Mai, der, ledsaget af Kulde, endog den 2den og 3die Mai gif over til Sne, sikkert vil have gjort saa meget mere Skade, som den kladsede den forud ingenlunde vel bekvemme Jord end yderligere sammen om det lagte Sædekorn, og berøvede Jorden den Smule Liv og Varme, der da var kommen i den. Udsæden falder altsaa i hvert Fald usædvanlig sent, og at Kornet selv i heldigste Tilfælde mange Steber vil saae meget Ufrud at kjæmpe med kan næppe undgaaes.

Sjældent har Forskjellen mellem den drainede og ndrainede Mark viist sig saa stærk som iaar og i flere af Beretningerne anføres flaaende Exempler derpaa, idet man paa den drainede Gaard har saaet al Sæden lagt, inden man endnu har kunnet begynde paa den ubrainede Nabogaard. — Men desuden har dette Foraar mere end almindelig viist,

hvor nødvendigt det er, at Drainingsplanerne lægges rigtig, og at der ikke anvendes for smaa Rør, thi paa alle saadanne Forde har Vandet i denne regnrige Vinter og Foraar ikke kunnet finde tilstrækkelig hurtigt Afløb. Ligesaa glædeligt det derfor er at see, at de mindre Jordbrugere i mange Egne gennemgaaende bestemme sig til at draine, ligesaa sørgeligt er det da ogsaa, at de saa ofte arbeide uden Plan og hverken lægge Rørene dybt eller tæt nok, thi store Kapitaler anvendes derved uden fuld Nytte, og tidligere eller senere vil det blive nødvendigt for dem at gjøre mange af de foretagne Arbejder om. Der udtales derfor med Rette Ønsket om, at Landboforeningerne, Godseierne og de større Jordbrugere ville paa forskjellig Maade bestræbe sig for, at ogsaa Bønderne bringes til at forskaffe sig den nødvendige Medhjælp og Sagkundskab til at lede dette saare nyttige Arbeide, saa at ikke en falsk Økonomi paa dette ukjendte Omraade skal foranledige Tab, som ganske vist de fleste Steder vil kunne bæres, men som dog, paa Grund af Drainingsens stærke Omfjiggriben i de fleste af Landets Egne, samlet vil repræsentere en Tabsum, der ikke kan siges at være af ringe statsøkonomisk Betydning.

Græsmarkerne ere selvfølgelig en Del tilbage og ville rimeligvis først sent kunne modtage Kvæget; imidlertid staaer Græsset kraftigt og livskraftigt og mangler blot Varme for at skyde raft frem. 2det Aars Kløver er naturligvis ikke heldig, paa Grund af den mangelfulde Spiring i Sommeren 1865, men 1ste Aars Kløver har overstaaet Vinteren meget godt, undtagen paa lave fugtige Forde, og vil kunne give et stort Udbytte. En rigeligere Frøudsæd og Gjødning til Udlæg bliver almindeligere ogsaa hos de mindre Jordbrugere, navnlig i Horsensseggen, og Fordelene derved ere saa øiensynlige, at hvor først en enkelt Mand i en By har begyndt dermed, følge snart de andre efter.

Det var med en ikke ringe Fødermængde, man næsten overalt gif Vinteren imøde; forskjellige Omstændigheder have imidlertid bevirket, at den ikke blot de fleste Steder

vil gaa med, men at der endog allerede hidt og her er Fodermangel, der endog vil kunne blive ikke lidt trykkende, hvis ikke forandrede milde Veirforhold snart indtræde. Dels maatte al Halm til Staksetning og Strøelse de fleste Steder tages af sidste Aars Høst, da der kun de færreste Steder fandtes Smaa beholdninger af gammel Halm fra det foregaaende Aar; dels har Vinteren med sin stærke Kulde i Januar og Marts og det vedvarende raakolde Veir i April tørret stærkt paa Foderet; dels har dette, der for saa stor en Del blev udvasket ved det ustadige Veir sidste Høst, ikke været drøit at fodre med, hvilket for en væsentlig Del sikkert skyldes den ofte uheldig store Sparommelighed paa Kjerne, hvortil de høie Kornpriser saa stærkt have fristet, og som man ikke fuldt har erstattet med andet Kraftfoder. Alt dette, i Forbindelse med det ualmindelig sene og kolde Foraar, saa at ikke blot Kvægets "Slaaen paa Græs" vil falde sent, men Forbringerne til Fodermængden ogsaa ere større end almindelig, giver flere Steder velbegrundet Anledning til Frygt for Fodermangel, der vel endnu overalt, hvor den hidtil har viist sig, er bleven afhjulpen ved Hjælp af Raan fra Naboerne, men som let vil kunne faae en mere almindelig Karakter, hvilket de stærkt stigende Foderpriser (baade paa Halm, Hø, Klid o. lg.) i de sidste Par Uger tydelig nok antyde (Kliden er saaledes steget omtrent $\frac{1}{3}$ Del i Pris, Halm og Hø endnu mere). Især fra Sjælland begynde Klagerne over Foderknaphed at lyde, og da igjen navnlig fra Heden, hvis Landbrug for saa stor en Del er baseret paa Faarehold, og det ugunstige Veir har hidtil gjort det umuligt at sende Faarene med deres Lam i Heden, hvor de ellers altid fra April Maaned hente deres Føde. Det rigelige Hø, der i Reglen blev hjerget godt, har været en stor Hjælp i den forløbne Vinter; en Del Smaakorn eller slet hjerget Korn er blevet fodret op, men navnlig har man lagt Beslag, om end som sagt langt fra tilstrækkelig stærkt, paa de forskjellige Surrogater for Kjerne, og blandt disse da især paa Diefager, som iaar er opfodret i større Mængde end ellers. Fra det sydlige Sjæl-

land klages over, at Rapskagerne fra Flensborg, der ere tynde, porøse, meget bittere og af en stærk graagul Farve, ere langt mindre værdifulde end Rapskager fra Kjøbenhavn, og der anføres bestemte Fodringsforsøg med en større Kvægbefætning, hvorved dette bliver godtgjort.

Sundhedstilstanden blandt Husdyrene synes med nogle faa Undtagelser at være ret god, og bedre end man i Efteraaret havde turdet haabe, da ikke saa lidt Korn mentes at være kommet mindre godt i Hus. Kun fra Midtjyllands lette Egne klages gjennemgaaende over megen Sygdom og Dødelighed blandt Faarene, saa at hele Flokke ofte ere blevne formindskede til det Halve, ja enkelte næsten helt oprevne.

Foderstanden er naturligvis meget ulige, men om end, ogsaa hos de mindre Forbrugere, bedre end for en Del Aar siden, maa den dog iaar siges at være temmelig simpel; især lyder der stærke Klager herover fra Samsø, hvor det synes, at en fortrykt Tilstand blandt Beboerne i mere end almindelig Grad hæmmer Fremskridtene; der klages vedholdende over Pengetrang paa denne Ø, og de høie Kornpriser have derfor iaar foranlediget et altfor stærkt og ubetinget Kornsalg, saa man end ikke mener at have det nødvendige Korn til at komme ud over Sommeren.

Ligesom og af samme Grunde som Foderstanden har ogsaa Mælkeudbyttet været dels meget ulige, dels i Almindelighed mindre tilfredsstillende, thi endt vistnok mange af Klagerne ikke blot sthyldes et mindre nærende Foder og en større Sparen paa Kraftfoder, men ogsaa meget ofte uheldige Foderblandinger, hvorved saa meget kan spildes og hele Fodringsen saa stærkt forbyres, og endelig ogsaa et mindre godt Valg og Tillsæg af Befætning. Det raakolbe Veir har ogsaa havt sin kjendelige Indflydelse herpaa, navnlig hvor Kvæget vandes i Gaarden, og der derved gives Kulde og Uveir saa meget mere Leilighed til at trænge ind i Stalben; dette er paa en Gaard i Horsensseggen end hyderligere godtgjort ved Prøvemalkningerne og den daglige Maaling af Mælken i Kjelberen, saaledes at

Kulde, Blæst, Regn eller Sne altid gav et klæffeligt Maal Mælk mindre.

Almindelig klages over, at der i Vinter er brugt megen Mælk til hvert Pund Smør, og da tilmed Smørpriserne jo ikke have staaet i de sidste Aars Forhold til de høje Kornpriser, vil det opfodrede Korn ganske vist næppe direkte blive betalt, men giver jo langt sikrere Udsigt til et godt Sommerudbytte, naar Græsningen maa blive nogenlunde god. Angaaende Smørets Kvalitet skrives i en Beretning fra Fyen, at der jevnlige høres Klager over denne, men at den mindre gode Smag formodes at hidrøre fra en for stærk Fodring med Oliefager i Forhold til det øvrige Kraftfoder, naar man ikke har havt Roer ved Siden af; „vi have saaledes her paa Gaarden, medens vi endnu havde Runkelroer, uden Skade for Smørret kunnet give $1\frac{1}{2}$ Pund Oliefager pr. Ko ved Siden af det andet Kraftfoder, men ere nu, da Roerne ere slupne op, blevne nødt til at nøies med 1 Pund Oliefager og at erstatte det manglende halve Pund ved hyderligere Tilgift af andet Kraftfoder“.

Om der end efter Handelsforbindelsen med England er vaakt en Del mere Interesse for Studesedning, synes dog Mælkeridriften vedblivende at trænge sig ind paa flere og flere af de gamle Studegaarde. Fra Mors skrives saaledes: „Evende af Dens større Gaarde forandre iaar Besætningen fra Stude til Køer, og nu findes der altsaa Mælkeri paa 9 af de større Gaarde. Dog holde de fleste og bedste Gaarde endnu Stude, skjøndt man indrømmer, at disse ikke kunne betale sig at fede eller føde paa den hidtil brugte Maade. Nogle prægtige Individier af Korthornsracen ere komne til Den og eies af den driftige Propr. Breinholdt til Damsgaard“. — Fra Hobroegnen skrives: „Studehandelen til Husum begyndte iaar herhjemme meget silde, og saa Handler blev her affluttet før Begyndelsen af April. Efterspørgselen paa Stude var ikke stor, dog betales jevnt høje Priser for det, som blev solgt herhjemme. Priserne for Kvæg ere i de sidste fjorten Dage faldne be-

tydelig, rimeligvis paa Grund af det flette Marked i Husum (der skyldes, at Marfken er saa opblødt, at den først sent kan modtage Kvæget), og paa Grund af det silbige Foraar.

Baade Kælvning og Lævning har i Reglen været heldig, Lævningen endog mange Steber meget heldig; kun fra Fjlland klages flere Steber over, at en Del Lam ere døde paa Grund af det kolde og stormfulde Veir i Lævningstiden.

Hvis Forholdene ville tillade det, vil der sikkert i den nærmeste Fremtid overalt blive foretaget mange Grundforbedringer, blandt hvilke vel Drainingen, som ovenfor er omtalt, kan siges at være den vigtigste; desuden vil der i mange Egne, navnlig i det sydlige Fjlland, blive bygget meget i Sommer; andre Steber synes det at være Opdyrkning af raa Jorder, der særlig lægger Beslag paa Kræfterne, saa at de Heber, Overdrev og Kjør, der endnu findes i mange selv gammel-dyrkede Egne, mere og mere forsvinde; det gjælder ogsaa om de store Kjærmosestrækninger, der findes i de store Lavninger mellem Randers Fjord og Kaløvig, og der er her indbundet ikke ringe Erfaring med Hensyn til den bedste Maade at sætte disse Jorder i Kultur. I en Beretning fra denne Egn meddeles, „at man, da Arbeidskraften til sine Tider er rigelig, mere og mere opdyrker disse Kjærmosejorder, der for en stor Del ere bevoxede med Luer, ved at grave og hakke dem, hvilket koster omtrent 32 Rd. pr. Td. Land; derefter paaføres et godt Lag Fjld — Sand eller Mærgel —, som henligger en Tid, hvorpaa der harves og saæs. Man anseer denne Maade for bedre, hurtigere, sikkrere og vel endog billigere end at brække Jorden op med Heste og Plov og atter pløie, harve og jævne flere Gange i en 2 til 3 Aars Draft“.

Fra Heden meddeles, at det danske Hedeselskab ved Borgov Na vil fremhjelpe et længe af Beboerne næret Ønske om en større Vandingskanal, og at Forarbejderne i saa Henseende ere paabegyndte.

Som et Redskab, der iaar har viist sig fortrinlig ved Jordens Foraarsbearbejdning, omtales i en Beretning fra